

תערוכות

הפסל מרדכי פרלמן

(תערוכת-זכרון במלאת עשר שנים למותו)

ואדם דתי שומר מצוות, שתער לא עלה על זקנו הארוך — זוהי פליאה המייחדת את אישיותו. תחילה יצר הרבה דיוקנאות אך בסוף ימיו עיזב דמויות של הנ"ביאים. כל שעמד במחיצתו נת"רשם מדמותו הנזירית, מנימוסיו הנאים, מנועם חליכותיו ומחוס לבבו. בצניעות ובאצילות חי את חיו ויצר את פסליו בהשראת ספר-הספרים. דמויותיו: התנ"כיות מצטיינות באכפרסיביות, וחזותם הסראגיוס האנושי סבוע בהן.

שלושים שנה עשה פרלמן ב"פאריו והקדיש את מרצו גם לפ"עילות אמנותיות. נוהג היה להר"צות על בעיות האמנות בימיו. היה בעל-חלמות, אותם היה מע"לה לפני בתו הפעוטה, מספר לה סיפורים נפלאים על הנביאים ועל המשית, על פסלים ועל אמנות. התינוקת הקשיבה בכובד ראש. אף לא הבינה את רובי דבריו. אך שטף דיבורו, אמונתו והת"להבותו ריתקו אותה. הזמנים היו קשים, אך הבית היה תמיד פתוח לידידים ושימש אכסניה לאמנים צעירים ולכל עובר אורח. לכולם היתה ידו מושטת בחמימות וב"עידוד. בין באי ביתו היו כמה אמנים ישראלים המספרים על פרלמן באתדה ובחיבה.

מרדכי פרלמן היה אמן יהודי במלוא משמעותו של מושג זה. הוא השקיע ביצירתו הרבה מעצ"מו, מכאבו וכמיהתו לחיים. עשר שנים לאחר מותו, והוא רק בן חמישים, מצאו יצירותיו את מקו"מן הטבעי על אדמת ישראל.

ברוריה גרצברג

ערב בעיר-האורות, והרגליים נושאות עלם צעיר, גבוה, צנום ומזוקן כשכיפא לראשו. לאורך שדרות וככרות מוארות, על פני בתי-קפה הומים ותלונות-ראווה קרועים אל הלילה בשעטנו מסנ"ור של אורית-עליוזים. כך נת"גלגל העלם התולם למטרופולין שעל גדות הסלנה כדי לקנות השכלה ודעת ולהנהמם לאורם של יוצרים גדולים. וזיה זה מרדכי פרלמן, שנעשה פסל בכוחות עצ"מי ולאחר שנים היה ממייסדיה של אגודת האמנים היהודים ב"פאריו ועמד בראשה עד יומו ה"אהרון. פסליו הובאו עתה ארצה ביזמת מאיר נחושטן המנהל את המוזיאון-ע"ש אורי ורמי נחושטן. בניו שנפלו במלחמת-השחרור.

לא על קאריירה מהירה הלם פרלמן הצעיר, ולא על רווחי כסף, אלא על אפשרות של יצירה בסדנה צנועה. החיים היו קשים אך מעניינים, מלאי שמחה והש"ראה. הו" ידע טעמה של מצוקה וחרדה. נתנסה בשיבה חסרת בטחון במחבוא, הרחק מיצירותיו, ובצער גדול כשחזר לסדנתו המ"יתמת, וראה כי ידיים ברבריות ניתצו את רוב פסליו. תשע מי"צירותיו האחרונות ששרדו יהיו עתה אחד הנכסים החשובים של המוזיאון ע"ש אורי ורמי באש"דוית-יעקב, מתנת בתו של האמן. שבאה מארצות-הברית למטרה זו. שלושה הפסלים נשארו במוזיאון היהודי בפאריו, ופסל אחד נמצא במוזיאון "בצלאל".

מ. פרלמן היה נכדם של רבנים ברוסיה, אחד מצאצאי "הגדול ממינסק". איך הצליח להיות פסל,